

Notat

Miljø

Rådhusgade 3
8300 Odder

Administrationspraksis for udarbejdelse af indsatsplaner

Byrådet i Odder Kommune vil sikre, at der fortsat er rent drikkevand i hele kommunen.

Byrådet besluttede på møde d. 12. marts 2012, at der skal udarbejdes en bindende plan for, hvordan kommunen offensivt tager konkrete skridt hertil.

"Plan for rent drikkevand" beskriver de planlagte og igangsatte tiltag som vil medvirke til at sikre fortsat rent drikkevand i Odder kommune. Nogle af disse tiltag er betinget af lovkrav andre har baggrund i Byrådets arbejde.

Odder Kommune er i gang med at udarbejde indsatsplan for Boulstrup Vest og revision af indsatsplan for Boulstrup, således at der bliver en samlet indsatsplan for området.

Frem til 2017 skal der udarbejdes 4 indsatsplaner - Boulstrup og Boulstrup Vest, Tunø, Fillerup samt Hundslund, heraf 1 plan sammen med nabokommuner (Horsens).

En indsatsplan er en kommunal plan for beskyttelse af grundvandet. Udarbejdelsen af en indsatsplan sker i et tæt samarbejde med de berørte vandværker, interesseorganisationer og landbruget via et koordinationsforum.

Grundlæggende er arbejdsfordelingen således, at kommunen i samarbejde med de relevante berørte interessenter udarbejder indsatsplanerne – og så er det de berørte vandværker der betaler for at gennemføre indsatserne i planen.

Denne sag forelægges Byrådet med henblik på at få formuleret en administrationspraksis på området.

Når der er udarbejdet konkrete forslag til indsatsplaner vil disse blive forelagt Byrådet til godkendelse.

Redegørelse

I Danmark er det overordnede mål, at vandforsyningen skal være baseret på urensset grundvand (undergået en simpel vandbehandling) samt at forurening skal afværges ved kilden.

Formålet med en indsatsplan er at beskytte den nuværende og fremtidige indvinding af grundvand til kommende generationer.

En effektiv indsatsplan skal beskytte grundvandet i Odder Kommune mod forurening fra blandt andet nitrat, pesticider og andre sundhedsskadelige stoffer.

I op mod hver 4. vandværksboring i Odder Kommune er der fundet spor af pesticider – typisk BAM, hvilket nødvendiggør en øget indsats, hvis man fortsat ønsker vandforsyning baseret på urensset grundvand.

I Odder Kommune er der 4 områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD). Inden for disse områder skal Odder Kommune udarbejde indsatsplaner i takt med, at kortlægningen overdrages fra Naturstyrelsen.

Indsatsplanen skal beskrive de nødvendige indsatser til at sikre drikkevandsinteresserne. Der skal således tages stilling til mulige forureningskilder, og nødvendige afværgetiltag skal vurderes.

Grundlaget for indsatsplanerne er en detaljeret kortlægning af grundvandsressourcen og dens naturlige beskyttelse foretaget af Naturstyrelsen, Århus. Kort-

25-09-2012

Sags Id. 727-2012-2954

Sagsbeh.

Birgit Damgaard Kristensen

Tlf. 8780 3482

birgit.kristensen@odder.dk

Dok id. 727-2012-124807

Side 1/4

lægningen færdiggøres løbende frem til 2015, hvor finansieringen til kortlægningen ophører. Kommunernes indsatsplanlægning bliver finansieret frem til 2017.

Et år efter modtagelsen af kortlægningsmaterialet skal der ligge et udkast til indsatsplan.

I 2004 udarbejdede Århus Amt en indsatsplan for indsatsområde Boulstrup. Naturstyrelsen har udvidet dette område, og i den forbindelse udarbejder Odder Kommune nu en samlet indsatsplan, som omfatter det nye område – Boulstrup Vest – samt indsatsområdet Boulstrup. Udkast til indsatsplan skal være færdig inden årsskiftet.

Indsatsplan for Tunø blev endelig vedtaget i Byrådet den 10.09.2012.

Naturstyrelsen skal være færdig med kortlægning af Hundslund i år og med Filerup i 2013.

Iværksatte indsatser og virkemidler

Odder Kommune har allerede iværksat en række tiltag for at beskytte grundvandet:

- "Plan for rent drikkevand" er en plan, som beskriver de planlagte og igangsatte tiltag som vil medvirke til at sikre fortsat rent drikkevand i Odder kommune. Nogle af disse tiltag er betinget af lovkrav andre har baggrund i Byrådets arbejde.
- Odder Kommune sørger for sammen med Vandrådet i Odder Kommune at sløjfe gamle brønde og borer, især i OSD-områderne.
- Som udgangspunkt udvikles, der ikke nye byområder på arealer, der er sårbare overfor forurening af grundvandet.
- Der sprøjtes ikke på de kommunale arealer. Der gives dog dispensation til bekæmpelse af invasive arter, f.eks. bjørneklo.
- Overvejelser om der på kommunale arealer, der forpagtes ud, i fremtiden skal være med en klausul om, at jorden skal drives uden brug af sprøjtemidler.
- Deklarationer mod anvendelse af pesticider ved salg af alle kommunale arealer.
- Regulering af nitratudvaskning i forbindelse med miljøgodkendelser for husdyr i nitratfølsomme områder.
- Krav til membran i regnvandsbassiner i OSD-områder

Nye virkemidler i de kommende indsatsplaner

Erfaringer fra andre kommuner viser, at 1. generations indsatsplaner, hvor indsatserne var båret frem af et 100 % frivillighedsprincip, ikke har haft den store effekt.

Såfremt der skal etableres en øget beskyttelse af grundvandet, har det vist sig nødvendigt, at have mulighed for at gennemføre rådighedsindskrænkninger med henblik på regulering af aktiviteter i sårbare grundvandsområder eller i umiddelbar nærhed til borer.

De relevante virkemidler er:

Pesticidregulering:

De kommende indsatsplaner bør give mulighed for at gennemføre nødvendige rådighedsindskrænkninger med henblik på regulering i anvendelsen af pesticider i sårbare grundvandsområder. Denne type rådighedsindskrænkninger for bl.a. pesticider er muligjort ved Miljøbeskyttelseslovens § 26a.

Virkemidlet vil kun blive taget i brug, såfremt det berørte vandværk er indforstået med at afholde samtlige omkostninger ved tiltaget.

Boringsnære beskyttelsesområder:

De kommende indsatsplaner bør give mulighed for at udpege boringsnære beskyttelsesområder som muligt virkemiddel i forhold til beskyttelse omkring drikkevandsboringer.

Forvaltningen har ansøgt Naturstyrelsen om midler til gennemførelse af projekt med boringsnære beskyttelsesområder, BNBO.

Udlægning af boringsnære beskyttelsesområder indebærer, at der er hjemmel til restriktioner ved påbud og forbud (Miljøbeskyttelseslovens § 24) for at undgå forurening, begrænsninger ift. pesticider eller oplag eller etablering af vaskepladser. Er der tale om forbud mod lovligt bestående forhold, vil nedlæggelse af forbud medføre erstatning til de berørte lodsejere.

Virkemidlet vil kun blive taget i brug, såfremt det berørte vandværk er indforstået med at afholde samtlige omkostninger ved tiltaget.

Regulering af nitratbelastning:

De kommende indsatsplaner bør give mulighed for indsats mod udvaskning af nitrat.

Nitratudvaskningen i rodzonen på markniveau må ikke overskride 50 mg/l i gennemsnit i et indsatsområde med hensyn til nitrat. Grænseværdien på 50 mg nitrat/l er fastsat i EU's Vandrammedirektiv.

Denne regulering skal både foregå gennem frivillige aftaler om ændring i arealudnyttelse samt påbud via Miljøbeskyttelseslovens § 26a, hvis man ikke kan indgå frivillige aftaler.

Som nyt værktøj, vil virkemidlet kun blive taget i brug, såfremt det berørte vandværk er indforstået med at afholde samtlige omkostninger – og såfremt det ikke er muligt at indgå frivillige aftale med de berørte lodsejere.

I forbindelse med miljøgodkendelser til husdyrbrug stilles der krav til regulering af nitratbelastning ned til planteavlensniveau.

Fokus på tilsyn med virksomheder og landbrug:

De kommende indsatsplaner bør indeholde et værktøj, der hedder fokus på kommunalt tilsyn med virksomheder og landbrug, der udfører aktiviteter, der kan forurene grundvandet.

Ekspropriation:

De kommende indsatsplaner bør åbne mulighed for, at ekspropriationsværktøjet i særlige tilfælde kan anvendes, hvis en lodsejer ikke frivilligt vil indgå en aftale om rådighedsindskrænkning i forhold til anvendelse af kvælstof eller pesticider.

I disse særlige tilfælde, bør det være muligt at ekspropriere retten og pålægge lodsejeren restriktioner mod fuld erstatning.

Det vil normalt være det vandværk, der får gavn af rådighedsindskrænkningen, der skal betale for erstatningen.

Virkemidlet vil kun blive taget i brug, såfremt det berørte vandværk er indforstået med at afholde samtlige omkostninger ved ekspropriationen.

Indsatser

Det er Odder Kommunes hensigt at lade indsatsen ske, der hvor behovet og dermed effekten af tiltagene vil være størst. Indsatserne prioriteres dermed tidsmæssigt i samarbejde med de berørte vandværker og i samarbejde med Region Midtjylland om jordforurening.

Generelt gælder det, at jo tættere en mulig kilde til forurening ligger på en indvindingsboring og jo større grundvandsrisiko, der er forbundet med den enkelte kilde, jo højere prioriterer Odder Kommune, vandværkerne og Region Midtjylland en indsats mod forureningskilden. Det vil sige, at beskyttelsestiltag i boringsnære beskyttelsesområder BNBO prioriteres særligt højt. Dette sker for at

opnå en hurtig effekt og for at begrænse indsatsen længere væk fra indvindingen. Hvor der ikke er udpeget BNBO vil kildepladszonen, et eventuelt grundvandsdannende opland samt indvindingsopland prioriteres højt.

Indsatser, som kan tages i anvendelse til beskyttelse af grundvandet:

- Dyrkningsaftaler – økologi, dyrkning uden pesticider, braklægning
- Miljøvenlig landbrugsdrift – f.eks. pleje af græs- og naturarealer
- Skovrejsning indenfor indsatsområder med hensyn til nitrat
- Naturgenopretning
- Pesticidkampagner
- Overvågning af grundvandet – monitoringsboringer og supplerende analyser
- Skånsom indvindingsstrategi
- Opsporing og sløjfning af brønde og boringer
- Tilsyn med landbrug - fokus på vaske- og fyldpladser samt opbevaring af husdyrgødning, pesticider og olietanke
- Tilsyn med virksomheder – fokus på opbevaringsfaciliteter, olietanke, værkstedsaktiviteter, spildevand
- Krav til nitratudvaskning i nye miljøgodkendelser for husdyrbrug
- Anvendelse af påbudsmulighederne i Miljøbeskyttelsesloven, § 24 og § 26a
- Ekspropriation
- Ingen store nedslivningsanlæg for spildevand
- Undersøgelse og evt. oprensning af forurenede grunde
- Begrænse udbringning af spildevandsslam
- Der gives ikke tilladelse til markvanding og lign. fra det nedre magasin

JURA

Restriktioner iht. pesticid og nitrat:

Når der er vedtaget en indsatsplan for et område efter vandforsyningslovens § 13 eller § 13a, kan kommunalbestyrelsen, hvis der ikke kan opnås en aftale herom på rimelige vilkår, endeligt eller midlertidigt mod fuldstændig erstatning pålægge ejeren af en ejendom i området de rådighedsindskrænkninger eller andre foranstaltninger, som er nødvendige for at sikre nuværende eller fremtidig drikkevandsinteresser mod forurening med nitrat eller pesticider iht. Miljøbeskyttelseslovens § 26a og § 24.

Boringsnære beskyttelsesområder:

Områderne udlægges efter Miljøbeskyttelseslovens § 24.

ØKONOMI

Finansiering af indsatserne

Det er en forudsætning, at de private vandværker bidrager økonomisk, såfremt der skal ske ændret arealanvendelse, dyrkningsrestriktioner eller andre restriktioner. Som udgangspunkt gennemfører vandværkerne indsatserne som frivillige aftaler.

Kommunen afholder udgifterne til et øget eller skærpet tilsyn med virksomheder og landbrug.

Odder Kommune og vandværkerne arbejder allerede sammen om en fælles indsats, som er sløjfning af gamle brønde og boringer, især i OSD-områderne. Kommunen og vandværkerne bidrager med i alt 100.000 kr. pr. år til sløjfning af gamle brønde og boringer.

Udarbejdelsen af indsatsplanerne er en kommunal opgave og er delvist DUT finansieret.